

ФОРУМ

Бирге ишлеуно юсюнден келишимле бегитилдикдиде

КЪМР-ни Башчысыны къуллугуно болжаллы халда толтурган Казбек Коккову башчылыгында Къабарты-Малкъар делегация 6 июндан 8 июньга дери Петербургда «Экспофорум» конгресс-кёрюм арада бардырылган экономика форумга къатышды.

Аны ишчи программасыны чеклеринде Къабарты-Малкъар Республиканы бла «Шимал-Кавказ МРСК» ПАО-ну араларында келишимге, КЪМР-ни бла КЪМР-ни Правительстволарыны эм Адыгея Республиканы Министрлерини кабинетини араларында 2019-2021 жылда сатыу алып экономика, илму-техника, маданият эм башха жаны

бла бирге ишлеуно планына кыюл салынырыкъды. Казбек Кокков форумуну ушак майданларыны ишлерине къатышды. «Газпром межрегионгаз» ООО-ну, «Россети» ПАО-ну, «Сбербанк России» ПАО-ну таматарлары бла бир неча тобешуи бардырылкъды.

ТЮБЕШУИ

Газ бла тохтаусуз эм ышаннгылы жалчтылыуно юсюнден баргъанды сёз

Тюне Петербургда халкъла аралы экономика форумуну (ПМЭФ-2019) ишчи программасыны чегинде КЪМР-ни Башчысыны къуллугуно болжаллы халда толтурган Казбек Кокков бла «Газпром межрегионгаз» таматасы Сергей Густов тюбешгендиле. Ала мындан арысында да газ бла тохтаусуз эм ышаннгылы жалчтылыну, газ бёлю

системаны тынгылы ишлеу, республиканы эмда саулай регионну жельу энергетика комплексин илгендириу, бу жаны бла бусатыны ишлемерине келишим къркыуусулук технологияны синдириу сорууларыны сюзгендиле.

Болган борчланы кетериу бла байламлы болумланы тапландыруу амаллагы энци къралгъанды. 2019 жылны

биринчи кварталны эсеплерине кёре, деп белгиленгенди тобешуиде, къоратылган газ ючюн тёлүлени ёдюрюру жаны бла Къабарты-Малкъарда кёрюмдөле СКФО-ну бирси субъектлеринден эсе иги да мажалдыла.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительство суну пресс-службасы.

Кенгеш

Миллет программаланы толтуруу бла республикабыз жетишимли субъектлени санына киргенди

Тюне КЪМР-ни Правительствосуну ююнде РФ-ни жарыкландыруу министрли орунбасары Андрей Николаев «Билим беруу» эм «Демография» миллет программалала Шимал-Кавказ федерал округу субъектлеринде къабай толтурулганларын сюзюге аталган селектор кенгеш бардыргъанды. Анга округда билим беруу эм къурулуш жаны бла жуаулы министрстволаны келечилери чакырылгъандыла.

Жыйылмагы РФ-ни Жарыкландыруу министрствосуну Ырыскы комплексге эм конкурс жумушлагъа башчылык этю жаны бла департаментини башчысы Ирина Петрунина эмда «Школа-2025» дирекциясы» федерал учрежденияны башчысы Олег Клочков да къатышхандыла. РФ-ни субъектлеринде билим беруу макхемеледе жан-

гы окыу жерлени, ол санда элдеде шёндөгю билим беруу учрежденияла къурауно соруулары сюзолгендиле. Ол санда окыуно юч смендагы бардырылган школаны саны азайтыну мадарларына да къралгъанды. Энци эс юч жылга дери къабайлегесиле, 3 жылдан 7 жылга дери балалагъа школга дери билим беруу учрежденияла иштетиу жаны бла борчланы тамамлагы бурулгъанды.

КЪМР-ни премьер-министри Мусукланы Алий, жыйылганланы алгышлай, кенгешде артыкъда магъаналы соруула сюзолгенлерин чертгенди. Ол «Демография» эм «Билим беруу» миллет проектеге КЪМР-ни толтуруу магына бергенлерин айтханды. «Ала халкъны ырахатлы жашауу бла байламдыла, аны бла бирге уа билим беруу

системаны модернизациясын бардырыгыга онг бередиле, -дегенди ол. Али Тажирович белгиленген миллет программаланы чеклеринде быыл, юч жылга дери балаларына кърал, юйде турган аналары ишлерге кёллендириу жумушлагъа энци магъана берилгени билдиргенди. Ол мурат бла республикада эсылле ишлендиле. «Ала белгиленген заманында битдирилди ючюн, къолдан келген этиликди», -дегенди.

Андрей Николаев быллай кенгеш Шимал-Кавказ федерал округда биринчи кере бардырылганын, ол РФ-ни Президентини СКФО-да толур эркинлик келечини аппараты, КЪМР-ни Башчысыны Администрациясы бла бирге къурулгъанын билдиргенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

СОЛУУ

Жай лагерле бююн-тамбла эшиклерин ачарыкъдыла

Къабарты-Малкъарда салукуну кючлендириу жай лагерле сабийлени алырдан алга ахыр жумушланы тамамлайдыла. Быыл республикада аллай 40 учреждение ишлеркиди, ол санда санаторийле эмда кюндөз турурга жаратган 24 лагер. Саулай айтамыз, алада 9500 сабий солуркъды. Саулыкъга багындан тышында, сменалага оқыучулары патриот сезимлерин кючлерча эмда спортха тартылынырча тематикалы дерследе ётдорлюкдөле. Аслам эс аш-суугга, медицинага эм къркыуусулукъга бурулкъды.

ФЕСТИВАЛЬ

Магъаналы проектлени жаш тёлю бирден кюч салып тамамларча

Ставропольда «БРИКС эмда ШОС къырралланы студент жаз башы» деген Халкъла аралы 3-чо фестиваль ачылгъанды. Жаш тёлю форум Шанхай байламлыкъланы биргиуионде 2019-2020 жыл-

ков, РФ-ни Шимал Кавказы ишлери жаны бла министри С.В. Чеботарев, Жаш тёлюно ишлери жаны бла федерал агентствону таматасы А.В. Бугаев, «Россей Жаш тёлюно Союзуну» оночусу П.П.

«Универвидение» музыкалы эришу бардыла. Ушак майданлары ишлерин сюзгенле белгили политикачыла, атлары айтылган жамауат къуллукъчула, журналистле болукъдыла.

тирилюно, жаш тёлюно тренерлерини ассоциацияларын къурау проектерин жашауда бардырырча резолюция къабыл этиликди.

Фестивальны къураганла «Россей жаш тёлюно союзу», Россей Федерацияны тыш къыррала ишлери жаны бла министрствосу, Жаш тёлюно ишлери жаны бла федерал агентствосу (Росмолодежь), Бойунуида болмаган къырралланы биргиуно, тыш жердеде жашаган бир ата журтулары эмда халкъла аралы гуманитар байламлыкъла жаны бла федерал агентствосу (Россотрудничество), Россей Федерацияны Жамауат палатасы, Ставрополь крайны Правительствосу болгандыла.

«БРИКС эмда ШОС къырралланы студент жаз башы» студент чыгармачылыкъга себеплик этген программаны чеклеринде бардырыла. 2016 жылда фестиваль ЮНЕСКО-ну белгиси бла къурулгъанды. Билим беруу, илму эм маданият жаны бла Биркиге Миллетлени Организациясы аны, жаш тёлю башламчылыкъланы айныуларында социал жаны бла магъаналыкътын белгилеи, халкъла аралы жаш тёлю байламлыкъла кереклигин чертгенди.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительство суну пресс-службасы.

лада Россей Федерацияны председателлик этиуион чеклеринде бардырылды эмда дуняны 23 къырралдан эки минг бла жарымдан артыкъ келечини бирикдирди. Кууанча РФ-ни Президентини СКФО-да толур эркинлик келечиси А.А. Матовни-

Красноурцкый, КЪМР-ни Башчысыны къуллугуно болжаллы халда толтурган К.В. Кокков, СКФО-ну субъектлерини таматарлары къатышхандыла. «Студент жаз башыны» программасында бир неча билим беруу форум, чыгармачылык эм спорт проектеле,

Фестивальны эсеплерине кёре, «ОНГ къырралланы студент жаз башыны» проекте къатышхан ШОС-га кирген къырралланы тирелеринде халкъла аралы жаш тёлю бизнес-инкубатору, биргиуно халкъла аралы жаш тёлю информация агентствону иши

Сыйын кёрюу

Закыйлиги, асыллыгы, ишмет дерслери ёмюрюге да унутулукъ туюлдоле

4 июнда Къабарты-Малкъарны халкъ поэти, СССР-ни Ленинчи эм Къыррал сарканды. Ол Къайсын арабшадан кетгенди 34 жыл толганын эсге салганды. «Аны назмулары ёлмосюздөле, ала ёмюрюден ётеркидиле», -дегенди. Аны сезюн андан ары бардыра, КЪМР-ни Жазуучуларыны союзуну председатели Белпайланы Муталиб а: «Къулий улу, бийик тау элде туулу, кёлтеге юкю болулу, аны тилин ёлмосюз этгенди. Тауу къаллай болурга керекди? Бир айланмай, бизни

Алайда къурулган митинги КЪМР-ни культура министри Мухамед Кумахов эчкенди. Ол Къайсын арабшадан кетгенди 34 жыл толганын эсге салганды. «Аны назмулары ёлмосюздөле, ала ёмюрюден ётеркидиле», -дегенди. Аны сезюн андан ары бардыра, КЪМР-ни Жазуучуларыны союзуну председатели Белпайланы Муталиб а: «Къулий улу, бийик тау элде туулу, кёлтеге юкю болулу, аны тилин ёлмосюз этгенди. Тауу къаллай болурга керекди? Бир айланмай, бизни

Къайсынча!», -деп чертгенди. Ызы бла уа анга жаралгъан назмуоу окыугъанды. Философия илмулары доктору Адам Густов а, поэти кеси да таныгъанын айтып, аны огурлулугуно юсюнден эсериулерин эшитдиргенди. Дагыда Къайсынны кёл акылы сёлери болганын айтып, анга бир юлго да келтиргенди: «Сау адам улун сюеме дей эсенг, къоншуну сюйю, иги болчу анга!». Китепни сюйгенлени республикалы биргиуионю таматасы Наталья Шинкарева уа сезон поэти назму тизиглерини бла башлагъанды. Ызы бла аны уллу адамлыгы болган, халал жюрекли инсанчыла да таныгъанын айтамыз.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жазылыу-2019

Хар номерде сейир материалла табам

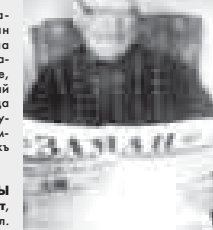
Мен «Заман» газетини кёчпозлюкдөдөн къайтхаллы алама. Жаш заманыма тауа жазылган гитче къыгъчыкъ талхан окыно къыйын эди да, баям, аны теримгенбиз эсимде, къолында къылып къалганды.

Ма бу озган кезиню ичинде неча ити адамны, кёлюмо кётюрен ашыш ишлени юсюнден окугъанымы уа сани жокуду. Сиз жамауатда, къырдалда да бююн бола турганын, тарыхыбызны теренине кирип, тыш

къырраллы алимлени, жолукулукъланы бизни юсюбюзден не хапар айтхонларын да билдиресиз. Ол зотла барыбызга да керекдиде, бююндо жаш тёлюге, ол игиледе юлго алырча. «Заманы» къайсы номерини алсан да, окыучуну сейир этдирген зат табылады. Мен аны билли, кесим сынап айтама. Ол менни мудахлыгымы чагада, къартлыгымы, къарыуусулугуу унутудрады, манга ушак нёгер болады. Мындан арысында да магъ-

аналы, ару тилли «Заманыбыз» окыучулагъа кесин сюйдогенлей, иги халпарла айта турлуугуна толму ийнама. Газетибизде ишленгенле, кесини барыгъаны да танымай эсем да, манга хар биргиз да окчуларыма багалыкъ, жууукъуз. Сизге, сиз сюйген адамлага Аллахдан саулык, узак да, ару да ёмюр тилейме.

АТМЫРЗАЛАНЫ Махмуну жашы Мажит, Кёйдөлэн эл.

Миллет программаланы толтуруу бла республикабыз жетишимли субъектлени санына киргенди

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Докладчы бюгонге дери миллет программаланы толтурууга хазырлануу жумуша бардырылган эселе, энди аланы баш магъаналы бөлөмю башланганын чертгенди. Ол программала власть органага жууаплы борча салгандары, энди бля бирге уа белгиленген жумушаны толтурууга берилген аханы өлчөмү да көбөйгөнү айтханды. Сөз ючюн, билим беруу учреждениялада жангы окуу жерлени кыраууга кыралда 25 миллиард сом бөлөнгөн эсе, энди уа ол 48 миллиарда дери өдөрлөнгөндү.

Ирина Петрушина уа докладчында быйыл миллет программалада салынган борчланы, аланы толтурууда кемчилликени, артка кыалган субъектлени юсперинден билдиргенди. Энци ол кыруулада видеокамерала орнатууну, алай бля уа миллет программанын чеклеринде ишленген объекте не халда болгандарын тюзөкчөй сфирде көрөп турууча мадара кырауну юсперинден айтханды. Юлгоге уа Ставропольда ишлене турган садикни көргөзгөндү. Алада уа мекяла жокьдула, ол угьай, кыруулуш бардырылгык жерлени тегереклеринде чалдиш окуна салынамагъанды.

«Шендоюго школ» программанын чеклеринде ишленген школаны эки жылга битдиргеге тийишлиди. Бир окуу жери кыраууга орта эсеп бля 178 миңг сом кыратылады, бу ахчага тийишли оборуование да орнатылады. Докладчы окуутуу юч сменага бардырылган билим беруу учрежденияланы кетирууну, кыруулушаны видеокамерала бля жалчытуу юсперинден да айтханды.

Аны чеклеринде субъектлеге юч тюрлю субсидия бериледи. Биринчиден, эпледе шендою заманын излемлери келишкен шокла ишлетуеге. Докладчы бу соруу Шимал Кавказын республикаларында да магъаналы болганын айтханды. Андан сора да, окуутуу юч сменге бардырылган шокланы кетериге керекди. Бу жумушлага уа битеу кыралда да 23 миллиард сом кыратылгыкды. СКФО-да ол жаны бля Дагыстанда эм Чеченде болум жарысуу болганын айтханды докладчы.

Юч жылга дери сабийчиклеге яслиде жерле кырау да магъаналы программаладан бирди. Алексей Николаевни айтхана кере, бу жумушлага тьрт жылга кыралны битеу субъектлерине 157 миллиард сом бөлөнеди, ол санда быйыл 60 миллиарддан аслам. Шимал Кавказын республикалары уа 11,7 миллиард бериликди.

Борча уллулула, аланы толтурумагъаналадан сурам да кыаты болугузу, ахча бөлөкчөл, алай тийишли жумушла тындырылмаса, ол сыйрылып, артка кыайтарылмазылгык да белгилегенди докладчы. «Субъектлени башчыларыны ишлерине багъа бу керюмдөле кылай толтурулгъанларына көре берилиги да ишни тирилтир деп инанам» - деп кыошханды ол.

Болсада бюгонюкчөдө программаланы жумушлары тийишисича толтурулмадыла, бир-бир республикалада объектлени кыруулушлары окуна башланмагъанды. Сөз ючюн, жылыны ахырына дери 89 мекам битдиргеге белгиленген эсе, аладан 32-сине алыкча бир тюрлю ишле таманланмадыла.

Битеу да бирге уа округда программа 19,2 процентте таманланганды. Министри орунбасары Кыбарты-Малкьарны жетишимли субъектлени арасында белгиле, юлгоге келтиргенди. Жангы шокла, сабий садла ишлетилгенлери бля бирге аланы бигилими кадрла бля жалчытуу юсюенден сатыгыш этерге кереклиги да белгиленгенди.

Чечен эм Ингуш республикалада да осалды. Кырал-энчи иели амал бля ишлетилген сабий садланы айнатыргыа керекликсине да эс бурулганды кенгеше. Ирина Петрушина миллет программасы тийишлиликде алай учрежденияла битеу оборуование бля жалчытылгъанларын эсертгенди.

Миллет программалада мекялада тапандыруу жумушла бардырып, алада кыошак окуу жерле кыраууга эркилик берилгенди. Докладчы, аны эсертги, жангы мекяла ишлетирге онг жокь эсе, көп кыатлы юйлени биринчи кыатларнда отуулада сабий садла кырауну юсюенден

«Шендоюго школ» программанын чеклеринде ишленген школаны эки жылга битдиргеге тийишлиди. Бир окуу жери кыраууга орта эсеп бля 178 миңг сом кыратылады, бу ахчага тийишли оборуование да орнатылады. Докладчы окуутуу юч сменага бардырылган билим беруу учрежденияланы кетирууну, кыруулушаны видеокамерала бля жалчытуу юсперинден да айтханды.

Битеу болжалла эмда кенгеше этилген предложение кенгешени протокол буйрукларына кийирилгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Саугъалау Таукеллиги эмда мадарымлылыгыгы ючюн

Миллетибизни жашларына РФ-чи Президент Владимир Путини буйругуу бля сыйлы атла терк-терк бериле тургъаны ахшы тегере айланганды. Белгиленгенле, башха усталыкыла бля тенгешдиргенде, Россияни МЧС-ини Элбрус изилуу-кытаруу отрядыны келечилерини арасында асламдыла деп толу жууалыгык бля айтыргыа болукуду.

Жигитликери эм тюзюмлюктери бля айырмалы кытаруучуларыбызны кыйын, жууаплы да ишлерине бийик багъа бере, кырал тамата аладан энта да бири Атакулы Шамсудини жашы Ибрагимни «Росей Федерацияны сыйлы кытаруучусу» деген атха тийишли көргенди. Бу ат кыйын болумланы кетириу системада бет жарыкы-

рилгенлей келеди. Анга, Минги туну төпесинден тышында, башха регионда да болууга тошгенди. Көп жарысулу ишледен сора адамланы излеп кытарууга керек болганды. Сөз ючюн, 1999 жылда сентябрде Москвада Гурьнов атлы эм Каширское шоссе орамлада юйле атылгъандан сора сауланы излерге тошгенди. Ол эки юкюню ичинде өлгенле жоозле бля санала эдиле. Ала, нек эсе да, эсимде бегирек кыалгъандыла, - деди Ибрагим. Саугъасын а Атакуу улу 31 майда Махачкылада РФ-ни МЧС-ини таматасы Евгений Зинчевни кыолундан алгъанды. Ызы кыалын болсун!

ТАПАСХАНЛАНЫ Аминат.

Конкурс Айырмалы журналистлеге - диплома, бюсюреу кыагытла

Бу конурсе КъМР-ни Кылтау министрствосунда Комсомолну 100-жылгыгы бля байламлы эм иги журналист очеркни эмда 2018 жылда бек иги журналист ишни сайлар ючюн бардырылган республикалы конурседа хорлагъанла саугъалангандыла. Аланы КъМР-ни кылтау министри Мухаддин Кумахов алгышлагъанды.

Ол миллет маданиятын, адет-төрелени кенг жайытуга, халкылары араларында байламлылыкны ючлендириуге эм бирге ишленуу айнатыргыа бурулган «Нартаны казналары» деген сабий эм жаш тьлю халкыла аралы фестиваль-конкурсу бардырыуга, аны чеклерин кенгертиуге улуу кыйын салгандары ючюн Кыбарты-Малкьардан эки журналисти Москвага Миллет политика эмда миллетле аралы байламлылыклары департаментини башчысы Виталий Сучков кыол салгъан Ыспас кыагытла бля саугъалангандарын да билдиргенди.

Хорлам болдурганлары КъМР-ни Журналистлерини конурсуууну правленийи председатели кыулгуну толтуруган Шауаланы Разият да алгышлагъанды. Москвадан келген бюсюреу кыагытла бизни башха коллегаларыбызга да жеткенди: «Кабардино-Балкарская правда» газетде бьлюмчю редактору Ирина Богачевага бля «Адыга спаль» газетни бьлюмчю редактору Евгению Ордоковага.

Люба АДИЛОВА. Суратны автор алгъанды. СУРАТДА: (онгдан солга) Мухаддин Кумахов, Ахьбекланы Аслан эм Шауаланы Разият.

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Лев Толстойну Ясная Полянада музейини келечиси Геннадий Опарин Кыбарты-Малкьарда Кыулийланы Кыайсыннга энчи көздөн кырагъанлары, жылдан жылга аны даражасын бютюн кетюре баргъанлары ючюн Ыспас этгенди. Лев Николаевични бля Кыулий улууну кез кыраамлары бирге ушай келгенлерин белгилегенди. Чегем муниципал районуну башчысы Хасанни Оджоев а аты дунялга айтылган таулу пост аланы райондан чыкыгыны бля ехтемленгенни

Закийлиги, асыллыгыгы, ниет дерслери ёмюрде да унутумлук туююлдюле

билдирип, алайга келгенлени барын да поэтни Чегем шахарда юйю-музейине чакыргъанды. Андан сора школчула назмула айтхандыла. Аланы араларында Чегемден Кыулийланы Кыайсынчыкь да бар эди. Жыйылгъанла анга толкуну кыарсла бля тобогъандыла.

Митинг бошалгъандан сора анга кыатышхана эсертмеге голле салгандыла. Ызы бля кепле, автобуслага минип, Чегем шахарга баргъандыла. Аланы араларында Тиширчуланы Нальчык шахар советини эмда пенсиячыланы союзууну кыуулармы да бар эдиле. Ала Кыайсынны юйю-музейинде назмуларын окугъандыла, бюсюреуле жазылган китапта да көп отуулу сөзлени кыойгъандыла.

Чегемге келгенле закыйны кыабырыны

аллында дууа тутхандыла, школчу сабийле уа орус, малкьар эмда кыбарты тилдеде поэтни назмуларын айтхандыла. КъМР-ни халкь поэти Туртуланы Салих а Кыайсынны юсюенден эсгерилерин эшитдиргенди, кеси тамата кыалам кыайындышына жоралап жазгъан назмуу да окугъанды. Геннадий Опарин Кыайсынны юйю-музейини директору Кыулийланы Фатиматха Ясная Полянага чакырыу кыагытны. П.Н.Толстойну китапларын эмда ол жердеде жашаган тиширчуланы миллет кийимлери бля гижи суратны да бергенди.

ХОПЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алгъанды.

ОРАЗА БАЙРАМ Абаданлагъа – ууаз беруу, гитчелеге – татлы хуржунла

4 июнда республиканы битеу мекиттеринде да Рамазан ай бошалгъанына аталган гъайыт намаз кыралгъанды. Республиканы ара мекиттине келген муслиманлары КъМР-ни Башчысыны, Парламентини эм Правительствоосууну атларындан премьер-министри орунбасары Мурат Карданов, граждандар обществоуну институтлары бля байламлыкыла кырауу эм миллетлени ишлери жаны бля министр Анзор Курашинов бля аны орунбасары Гергьокъланы Жамбулат алгышлагъандыла.

КъМР-ни Муслиманларыны дин управлениасыны башчысы Хаэратали Дзасежев а жайылгъанлагъа РФ-чи Президент Владимир Путини эмда кыралны субъектлерини башчыларыны алгышлуларын окугъанды. Муфтий кесини ууазында ораза тутууну магъанасыны, бу сыйлы айны исламда жерини юсперинден айтханды эмда муслиманланы бирликке, маырлыкыга, башха динлени келечилери бля келишюлюкге чакыргъанды.

Гъайыт намаз кыалгъандан сора уа мекиттеге келгенлени

кыуанчы жумушлага кыатыргыа онгары болгъанды. Хар замандача, сабийлеге исламны тарыхы, динни жоруклары бля байламлы конурсе бардырылгъанды. КъМР-ни муфтийини орунбасары Алим Сижавев, билимлерин көргөзгөнлени алгышлап, айырмалагъа саугъала бергенди. Ол кон ДУМ-ну ишчилери гитче кыоакъланы барын да кыуандыргъанлары белгилерчады – сабийлеге татлы ашарыклары бля 250 хуржун юлешингенди. Къууанчы жумушла, жа-

уун жаугъанына да кыармай, кенче дери баргъандыла. Бери уа юйюрге саулай келгенлерин белгилерчады. Мекиттини экинчи кыатында сабийлеге жангы викторина кыралгъанды. Ала уа сыйлы Рамазан айны юсюенден назмула окугъандыла, исламны төрелерин, жорукларын кылай билгенлерин да көргөзгөнди. Алим Сижавев бля муфтийини болушчусу Отарланы Хызыр, айырмалыканы сайлап, аланы саугъалагъандыла.

Кыуанчыны ишле ферьерек бля бошалгъандыла. Экинчи кон, 5 июнда, Нальчыкни ара солту паркында аттракционла 12 жылга дери сабийлеге хакъсыз ишленди. башха кыууанчла да жарашдырылгъандыла. Ала Байрамны магъанасын, аны сыйлыгынын аныгылар мурат бля бардырылгъандыла. Кыууанча, викторинала, конурсула республиканы битеу мекиттеринде да болгъандыла. Ары келгенле хант столла да кыралгъандыла.

ТОКЪЛАНЫ Фатима хазырылгъанды. Суратла ДУМ-ну сайтындан алынгъандыла.

Белгилер

Юлгюлю юйюрлени намысларын кетюре

«Радуга» сабий социал арада «Жылны ойюрю» деген битеурессей конкурсу регион кесеги этгенди. Аны кырауга КъМР-ни Урунуу эмда социал къоруулау министрлюгү, тишчулары республикалы биригиую себеллик этгендеди.

Быыл анга республиканы районлардан, шахарлардан, элдеринден 25 юйор къатышканды. Эршиуу кылай барганына кырауга КъМР-ни Башчысына кенешчиси Уналаны Аминат, муниципал районлары бла шахар округлары администрациялары, жамауат организациялары келечилери да келгендеди.

Биринчи башлай, КъМР-ни урунуу эмда социал къоруулау министри Асанлары Алим быллай конкурсу юйоруно даражасын кетюруге, ахшылары юйорлерин кенг жайгыууа, аны бла бирге адег-терени да сакълуууа себеллик этген алаамат амал болганын чертегенди. Ол 2016 жылдан бардырылганын эсе салып, торлю-торлю кезуилде хорлаганын да атлары сактынганында. Алары араларында уа бу юйорде Кремльде кыралны Президентин Владимир Путин «Ата-ана махтаулукучу» ордени бла сакълуулау кетюруге бла Олег Маркевичке да болганын ектем

лик бла айтканды. КъМР-ни тишчулары союзуун председатели Адулат Каскулова уа ала кырауган бу алаамат ишге къатышканына ыспас этгенди. Конкурсуна баш мурагы - терели юйоруно сакълуу болганын белгиле: «Не къадар кеп сабий толду юйорде өссө,

мейстер Руслан Лукожев да барды. Къадары алай болуп, ол бу ахшы атаны бла аныны къолларына тюшгенди. Ала уа аны ёз сабийлеринча ёсдюргенди. Хусеинни бла Лизаны тууджылары тюз телсеге барып алгышканды.

чыгъармачылыккы бла корешиди, районда «Тайланы максамлары» деген миллет жыр-телсеу ансамбльге эмда «Джагуако» театр студияга башчылыккы этеди. Юйориче уа медресады. Ол кюн Рустам Бешшик жыры айтканды, кызычыгы Диана уа намусуун ыннасына жоралаганды.

«**Чыгармачы юйору**» уа алгъа Шогенчуков атлы къабарты кырал драма театры артисти Заур Карданову юйору чыкканды. Аны юйориче Диана Черкескеда театры артисти эти. Бусагытта шоклада сабийлени жырлагъа юйрети.

«Спорту юйорге» да жаланда бири къатышканды - Хасаниядан Мечукаланы Ахмат бла Елена. Ала терт сабий ёсдюргенди, алагы спортка эм кестерени устаклыккы устаклыктарына соймыкми сингиргенди. Барысында да кеп сабийлик болуб а **Дугужева** чыкканды. Терелени бек сакълуулаууа Жаногитдан Мухамед бла Ксения Батитова, Чегем райондан Леонид бла Лариса Гоноваланы саналганды.

«**Эчки юйору**» деген номиацияга биринчи жерге Черек райондан

Асанланы Алим.

Башиланы Аюу бла **Зухураны** эмда **Кенжедан Хасан** бла **Нина Хасанчеваланы** юйорлерин тийшилик кергенди. Экинчиге уа Хасаниядан Халваланы Идрисчи бла Любаны юйорлери чыкканды.

Ол кюн сахнага эки эгиз къарында **Мухарби** бла **Мухарбек Алоковла** юйдегилери бла чыкканды. Бу эки юйор бир бирлери бла татты жашайды. Экиси да биригил фирма къураганды.

Хорлам болдурганна алда жуулары кезуу сакълуулайды: ала республиканы атында битеурессей конкурсуа къатышырыкыла.

Юйорлени келечилери жырлары, телсегилери бла да конкурс эргилуу болмазча этгенди. Ары келген сабийле эрикмей, ач болмай турду ючюн а «Радуга» оюнула, хантлы столла да къураганды.

ХОЛАПАНЫ Марзият. Сурталы автор алганды.

Спорт

Гадийланы Даниял - КъМР-ни профессионал боксдан биригиуюно вице-президенти

Боксдан тренер Гадийланы Даниял Къабарты-Малкъарны профессионал боксдан федерациясыны вице-президенти

денгине айырылганды. Аны юсюнден къагытха бирикмени президенти Мухамед Абитов къол салганды.

Даниял боксдан Сочи, Краснодар

крайны чемпионатларында хорлаганды, профессионаллары араларында терт сормеш бардырганды, аладан ючюсюнде къатышканды, бирин да тенг эсеп бла бошоганды. Тренерлик иш бла уа 2013 жылда ююрешип башлаганды. Олимпиаданы чемпион, Европада, дунинда да эм кючлю спортчуладан бири Разим Чаккиев бла шубулукку жюртгенди, аны юйреткен да этгенди. Аны хайырндан терт сормешин нокаут бла бошоганды.

Бусагытта Даниялгъа юйоренирге сабийле, абаданла да жюрюйдюле, ала эришулеге къатышканды, хорлаган да эттедиле. Ол аныны къарулу, чыдамлы болупларына къарай, аруу нмлетли, адамлыкны багалганын инсанла болуп есерлерине да къайгырды.

Андан тышында, Даниял 2015 жылда 28 марта Нальчикден Отыары Малкъарда чыбыл жетени, ол затны да Малкъар халкыны жагыруу кюноне атаганы бла белгиледи.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

«Тамбов» бла бирге премьер-лигага

Тырнауаудан спортчу Аппайланы Хызыр ойнаган «Тамбов» команданы премьер-лигага чыгъарыуу алаамат болуп алыгандан да баям эти. Ол бардыргъан 38 матчында 73 очко алып, «Сочи»-дан 4 балгъа алгъа чыкканды. Эки клуб да энди россиялы футболу баш дивизионунда ойнарыкыла.

Хызыр командасыны 35 матчна къатышканды, сегиз гол турганды эм командасыны эм иги бомбардир болганды.

Бусагытта клубу солду кезууюдо. Хызыр да, хар

келгенди. Кеси айтханыга кере, Тамбовда ол хар неге ырызды, командада тенгери, баш тренер Александр Григорян бла арлары игиди.

Клуб бла тауусхан келишимин болжалы экинчи жай бошалады. Аны ючюн спортчу буюнуно кючлю ойнар, чемпионатда да командасына хайыр келтири мурастыды. Биринчи юйоруну «Жаруу» эти жыйыуун «Тамбов» Минскед этдорлюкко, аны ыздан да Тюркье барлыкы.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Хайырланычула

Сууну шешалада сатуу – 21 ёмюрню урлуу хыйлалыкларын бириди

Таза сууну шешалада сатыу бир торлю хайры жоккыду, аны кыюу ол асыры болгъа окундуна. Кесиги сатыу эткенде, крандан чыкканын сууну бензингеке, бирде уа ондан да кеп тлеп сатыу аласы! Бу оюмга шеню адамла артыкъ э бурмайдыла, алай анга къулак салына уа иги болур.

Чыгарычуланы бир ахыллыклары

Огъан ёмюрню токсаныны жылларыны ортасына да дерти тюкенде таза сууну сатыу алырга кишини эсине окунуа келлик туюлю эти. Дарманы негда гара угъай, ичер суулары юсюнден айтасы.

Алаына шешалага къулул биринчи 1994 жылда Кострома шахарны къатында башлаган этиле. Полиэтилен (ПЭТ) тараны чыгарыу эмда общепит индустрия айнап башлаганы араларында сора аллай шешалага сурам ёсюп тебейди. Чагыр продукция, аракъты, татлы эмда башха суула чыгарычула, не да этил, адамланы алай орнулда сатылган суу крандан келгенден эсе тазады деп ышандырырга юрешкенди. Аны ахыры уа неге келгенди десегиз: келле хаксыз сууну бир-иктап, жаланды шешалада сатылганына кенгенди. Beverage Marketing

Corporation компанияны тергелерине кере, жер башында бир жылы ичинде шешалада 460 миллиард литр суу сатылады. Сёз ючюн, согтен а жаланда 242.2 миллиард литр.

Не газы, не минераллары жоккыду

Сатылган таза суу аспамсында крандан къуулады шешалага. Сатычула да аны жашырмайдыла. «Этикетваланы аспамсына тынгыла къарасъың. «Фирганы суу, бек тазаланганы» деген сөзлени кёрюкюсу. Юйде бы т о в о й фильтр бла тазаланган сууну качестводу да тюз аллайды», дейди таза сууну Баш контроль-сынам арасыны (ГИЦ ПВ) тазаланганы Юрий Гончар.

Келмиз тергейик: крандан келген сууну бир литри 0,038 сом турды. Аруу шешала къулулу сатылган а – 40 сом. Кеси да тюкенде. Бир исси юн паркда негда киокида сатып алама десегиз а 150 сом бериге хазыр болуугуз. Ресторанда уа бомакызыдан 250 сом чыгарырга шошоркид. Алай бла литр суу ючюн 1-6,5 мин (!) кере артыгы бла тейиш эти. Сатынганын Араны тергелерине кере, крандан келген сууну бла шешалада сатылганыны чырт башха

Крандан келгени ичер ючюн жети сылтау

- 1 Шешалада сатылган сууну биргындан суудан затла къошылду. Къоркъусузу (90 процентинде) башха-милла шешаланы багысы уа 1,5-2 лыгы жоккыду.
- 2 Пластик орунла сууга заранын мулла шешаланы багысы уа 1,5-2 лыгы жоккыду.
- 3 ПЭТ шешала экологияга да заран салады. Алай жаланда бирин жарашдырыу ючюн жети литр суу къоратылады.
- 4 Энтта да экологияны юсюнден: сууну быллай шешалага къуыган производстводан бир жылга хауага юк тонна углекислый газ туюеди.
- 5 Россияда жыл сайын кир-кипчикке 800 минг ПЭТ шеша атлады.
- 6 Жер башында ПЭТ шешалада сатылган сууну ичинде 50 миллион баррель нефть къоратылады.
- 7 Шешадагы суу крандан келген суудан эсе минг кереге багы болууга болуукыду.

Шешалага къулулу сатылган сууну кыйдан аладында? 90% Крандан, 10% Шауданладан артезиан скважиналардан чыраганды.

леде турган суу саналады. «Ол бите дунияда проблемды: быллай сууну хар жерде да кыйайтыр бир негда кере хайырланганын пластик шешалада сатыдыла. Алаына тазалыгы уа производстволары бетлерине кере боллады», - деп къошканды Юрий Гончар.

Дагыда кулердеде сууну рН керюмюсю артыгы бла кетюрюню болуукыду. Аны билеп эттедиле, тузла алпартыны бузмаз ючюн. Марият Мухинаны оюмуна

Бек къоркъуулуга кулер

Учредительле: къабарты-малкъар республиканы парламентини бла правительствосу

Баш редактор АТТАЛАНЫ ЖАМАЛ

РЕДАКЦИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары) ЖАНУ УРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретары), МОСКВАЛАНЫ Зукура, МУСКУЛАЛАНЫ Сакнат, ТИКАЛАНЫ Фатима, УЛБАШАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЫ:
Редатору приемнай - 42-63-01. Баш редактору орунбасары - 42-38-21, 40-44-82. Жууалы секретары - 42-66-85. Секретариат - 40-33-62, Курьерскара - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕ.НОМЕРИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Кулчулуга - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18. Курьерлуга, тургыз эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучула бла байланышкыла ажурткыу эм жалмауу - 42-37-94. Эчи корреспондент - 42-68-72, Тиманча - 40-28-97, Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редация авторла бла къагъат жюротмейди. Кюлз жамаулагъа рещени этилмейди эм ала артыкъ кыйагъармайдыла.

Газете басылганын материалла айтылганы оманла рещени омон бла кезиндеге болуукыду. Аладал айтханын хар зат ючюн Россия Федерацияны Оманлы юсюнден жауап тыншиликке материалла авторына кесери жууалдыла.

Редация авторлардан 400 гезит тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кетюу маилды.

Газет басманы эм асладмы информацияны эркинликке къоруулау жаны бла Кыуабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 азын 19 декабрде регистрация этилгенди.

Регистрация номер – ПИИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетин басмагъа «КъМР-Месна» ПК-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясына басмаланганды. Назильша Нарза, Ленин аты проспекти, 33

Газетин ишперие тапшыруу ючюн КъМР-ни почта службысы федерациялай Управленийге жууалдыла. Телефонна: 76-01-21

Газетин ронинагъа сатыу ючюн КъМР-ни «Ресгечел» акционер обществосу жууалдыла. Телефонна: 42-69-34

Газет ишлыкыга юк кере чыгъады - теюрге, орта, шабат кюнесде.

Номерге графике кере 19.00 сагъатда къол салында. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНЛА:
Текуланы Хауа - лежурный редактор, Кукукланы Сафият, Кетюкваланы Зульфия - жууалды секретары орунбасары; Валияланы Форуза - (1, 2-чи бетле), Гелаланы Валентина - (3-чи бет) Ахсебеланы Жаннет (4-чи бет) - курьерскара.

Тиражы 1414 экз. Заказ № 491 Багысы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

36000, Назильша Мухамед, Ленин аты проспекти, 5. электрон почта: eibor_50@mail.ru